

cirkusu, ko jej je ponujal hrano. Pozneje so dognali, da se je lotila kača strežnika radi tega, ker je imela oči zastrite z lastno kožo. Ravno se je mislila in svojega znanca ni videla. Iz znanega cirkusa Hagenbek poročajo, da je pogoltnila mrežarka tekmo ene in pol ure 25 kg težko svinjo in kar za tem še prašička, ki je tehtal 10 kg. Opazovali so nekoč mrežarko, ki si je privoščila v eni noči: dve kozi, enega kozla in eno svinjo. Očividec pripoveduje, kako so ujeli z zvijačo pri Bataviji v Indiji deset metrov dolgo mrežarko. Ko je spoznala ujetništvo, je napela vse svoje sile, da bi se osvobodila. Da bi jo potolažili, so jej ponudili svinčce, katerega je pogoltnila na mah. V noči so babjeverni domačini ubili žival. Drugo jutro so mrtvi razrezali trebuh in našli v njej svinjo docela neprebavljeno. Kakor smo že omenili, se skriva mrežarka po dnevu po luknjah ali pa počiva čisto brezbrizno kje na kakem drevesu. Oživi v noči, ko se poda na lovske pohode. Plen zaleze čisto potihoma, ga zagradi s čeljustmi, se ovije krog ujetega živali ter jo stisne z ogromno močjo tako naglo, da jetnik niti zakričati nima časa. Kačji objem plena je tako silen, da je v trenutku stisnjenja nemogoče poriniti nožno rezilo, na primer med zagrabljeno svinjo ter truplo kače. Še le nad zadavljeno žival se spravi golažen, da jo pogoitne v miru. Vsa zverjad indijskih pragozdov ima nepopisen strah pred to največjo kačo, ki napada živali čisto natihoma.

Najbolj čuden zakonski par na svetu. Najnovejša ilustrirano časopisje je objavilo fotografijo najbolj čudnega zakonskega para. Mož je šolski ravnatelj v mestu Timbaktu v afriški Sahari in je belokožec. 30 let je bil menih, a se je sedaj poročil z neverjetno debelo zamorko. Oče Dupuis je najbolj cenjeni ter priznani evropski poznavalec Afrike ter svetovalec francoske vlade.

Kako skušajo na Francoskem razpečati vino. Vsem prijateljem žlahtne kapljice je znano, da vino izpodnese človeka, če ga ima preveč pod kapo. Francozi so pa naenkrat pogruntali, da bi jim moglo vino pomagati na noge. V južni in srednji Franciji imajo vinogradniki ogromne množine vina v kletih. Sledilo je namreč več izbornih letin in tako se je nabralo toliko vina, da ne vedo, kam z njim. In podjetnim vinogradnikom je šinila v glavo izvirna misel. Vsak novorojenček moškega in ženskega spola naj bi dobil kot krstno darilo polovico »barigle« ali 120 litrov vina. Novorojenček bi seveda ne popil vina, pač pa bi si ga privoščile tete, botrice, strici, botri in sploh vse sorodstvo. Ker bi se po vsakem krstu dobro pilo, bi imeli ljudje več otrok. Ta misel se ni porodila v francoskih glavah samo zato, da bi pospeševala razmnoževanje ljudstva, temveč bi morala tudi skrbeti za razpečevanje vina. Žlahtne kapljice je v Franciji kot rečeno toliko, da ne vedo, kam z njo. Vsak Francoz popije letno povprečno 160 litrov vina. Če računamo, da živi človek povprečno 50 let, vidimo, da popije vsak Francoz 8000 litrov vina. Vinski trgovci pa potrebujejo čim več ljudi,

ki so prijatelji žlahtne kapljice. Zato so pripravljeno dati za vsak krst brezplačno 120 litrov vina, da bi se ljudje navadili piti in da bi vsaj deloma izpraznili njihove kleti.

Največji Kitajec. Kot človeško znamenitost ter posebnost je najel svetovno znani cirkus Barnum Kitajca, ki je visok dva metra 49 cm. Kitajci so skoro vsi majhne postave, radi tega je zgoraj omenjeni Goljat redkost.

Kako težke bombe so pripravili Amerikanci? Amerikansko vojno ministrstvo je opremilo svoja težka bojna letala z bombami, ki vsebujejo 2000 kg razstrelilne snovi.

Materina ljubezen jazbečarke. Nadgozdar E. Stolze pripoveduje v svoji zbirki »Jagdl. Erinnerungen« ta-le doživljaj: Odpravil sem se nekoč z očetom prežat na srne, vodil sem s seboj na konopcu tudi psa izvrstnega jazbečarja, ki je naenkrat postal nemiren, radi česar sem pogledal krog sebe. A glej, stara jazbečarka z dvema mladičema je smerila kakor slepa proti nam. Moje glasno začudenje je iznenadilo zano tudi očeta, da se je ozrl. Za hip se je cela družina znašla že pred nami samo par korakov, takoj se mi vzbudi težnja, priliko izkoristiti ter ujeti enega izmed mladičev, najbolj lepega in okroglega. Veliko bolj enostavno si je bilo to misliti, nego uresničiti. Oče se je odločil, pomagati mi pri delu, zastavljal je s palico pot zdaj temu zdaj onemu, menil je prisiliti ga s tem na stran, toda kadarkoli sem segel z roko po mladiču, že je bila jazbečarka nemudoma na mestu in mi grozila s svojimi belimi zobmi tako odločno, da mi je takoj prošla korajža do moje namere. Z načinom te izdatne obrambe je uspelo jazbečarki se čimdalje bolj odstraniti od nas, in drvela je urno z mladiči navzdol po pobočju. Zdajci mi šine na um, naščuvati na njo svojega psa. Bil sem radoveden, kako se bo zaveda iztekle. Moja misel je v hipu rodila dejstvo in zdajci je sledil prizor, ki bi dal vsakemu slikarju najlepšo snov. Bevskaajoč zdrvi jazbečar po brežini, radujoč se plena; z materino skrbjo ogrožena od dvojestranske nevarnosti je bodrila jazbečarka mladiče k hitrejšem ubegu. Naenkrat pa jim zapre pot širok potok. Le trenutek uganjanja in starka prime z gobcem enega od mladičev ter urno prepluje potok. Jedva starka doseže breg, se približa

pes od strani drugemu mladiču. Srčna mati ne okoleba. Bliskoma se vrne, prime z gobcem tudi drugega mladiča in se požuri z njim preko potoka. Očividno ji je bila poleg obrambe lastnega življenja prva briga, ubraniti svoje mladiče. Ljubezen skrbne matere nama je vzbudila sočutje z njo. Prepustivša jazbečarko odhiteti svojo pot, je dal nato nemalo opravka naš pes jazbečar, predno nama je uspelo, ujeti ga zopet na konopec.

Avtobus Celje.

Avtobus Celje—Dobrna bo od vstevši 15. maja do vstevši 14. junija tega leta vsled počenja kopališče sezone vozil štirikrat dnevno tja in nazaj. Iz Celja bo vozil ob 7.45 kakor doslej, nadalje ob 10.10 od ljubljanskega, oziroma zagrebskega osebne vlaka, ob 13.50 od ljubljanskega in zagrebskega brzovlaka in ob 20.30 od večernih osebnih vlakov iz Ljubljane, Zagreba, Maribora, oziroma Rogaške Slatine. Iz Dobrne v Celje pa bo vozil ob 6.05 na vse osebne vlake iz Celja, ob 8.45 na osebni vlak iz Ljubljane, Zagreba proti Mariboru, ob 11.55 na brzovlak proti Mariboru iz Ljubljane in Zagreba ter ob 18.25 na oboja osebna vlaka zvečer proti Ljubljani, oziroma Zagrebu in proti Mariboru, oziroma Rogaški Slatini. Popoldanski avtobus, ki je doslej vozil iz Celja v Dobrno ob 14.40 ter iz Dobrne v Celje ob 16. uri od vstevši 15. maja tega leta odpade.

Avtobus Celje—Mozirje bo vozil zvečer in jutraj od vstevši 15. maja tega leta zvečer po Zadreški dolini do, oziroma iz Gornjega grada, dopoldan in popoldan pa do Rečice ob Savinji, oziroma nazaj v Celje od vstevši 15. maja mimo Turniška v Nazarjih mesto skozi Prihovo. Vsled premenjenega železniškega voznega reda bo od vstevši 15. maja tega leta vozil avtobus:

Celje—Mozirje—Gornji grad: Iz Gornjega grada ob 6.10, skozi Mozirje ob 7. uri, v Celje ob 8.25. Iz Celja ob 17.45, skozi Mozirje ob 19.15, v Gornji grad ob 20. uri.

Celje—Rečica ob Savinji: Iz Celja ob 11.10, skozi Mozirje ob 12.35, v Rečico trg ob 12.51. V Celju zveza od dopoldanskih osebnih vlakov iz Maribora in Ljubljane, oziroma Zagreba. Iz Rečice ob Savinji ob 13.54, skozi Mozirje ob 14.10, v Celje ob 15.35. V Celju zveza z osebnim vlakom proti Mariboru in Ljubljani in brzovlakom proti Ljubljani in Zagrebu. — Vožnja bo stala: Iz Gornjega grada v Kokarje 12, Nazarje 14, Mozirje 16, Polzela 24, Zatec 30 in Celje 36 Din. V Celje. Bočna 33, Šmartno ob Dreti 31, Kokarje 27, Nazarje 25 Din.

Avtobus Celje—Vransko pa bo od vstevši 15. maja tega leta vozil: iz Celja ob 10.30, torej isti čas, kakor doslej odhajal avtobus Celje—Mozirje. Iz Vranskega pa se bo vračal isti čas kakor doslej, torej ob 12.25 in prihaja v Celje ob 13.35. — Avtobus mesta Celje.

Dr. A. V—e.

Moskva brez krinke.

(Nadaljevanje.)

3.

Nekatere celice so bile uradno določene za 25, druge celo za 50 ujetnikov. To število pa je bilo vedno prekoračeno, kakor bomo videli.

Posoda za odpadke s pokrovom (paraša) se je nahajala ob vratih in samo trikrat na dan so vodili jetnike na stranišče, vsakokrat po pet minut.

Ob obeh straneh vsake celice so bile deske, ki so nadomeščale postelje. Trikrat na dan so donášali vrče s toplo vodo. Borne kose kruha so razdeljevali jutraj, onoldne pa zeljato juho dvom-

ljuje svežosti. Redek zdrob je tvoril večerjo. To je bila naša vsakdanja hrana. Jedli smo iz skupne skleda, brez žlic. Čaš za vodo ni bilo. Vsakdo si je pomagal, kakor si je mogel.

Tisti, ki so imeli sorodnike v Moskvi, so včasih dobili od njih žlice in skodelice. Drugi pa so morali jesti kakor psi in naj še posebno pripomnim, da smo se nahajali v stiku z osebami, ki so bile spolno okužene in ki v sovjetski ječi niso nikdar ločene in izolirane v bolnici. Da se izognem nevarnosti okuženja, raje sploh nisem jedel ničesar 12

dni, dokler niso dospele pošiljatve od doma, ki so mi pomagale iz zadrege.

Celice so bile izredno umazane. Zidovi so bili očitno nekdaš bel. Bili so sedaj pokriti s temno rjavo umazano plastjo. Mrčes nas je grizel. Dan smo si kratili s tem, da smo lovili in uničevali mrčes. Kljub temu je v nekaj dneh na stotine teh živalic napolnilo naše perilo in naše telo. Deske postelj so bile dobesedno okrvavljene in pokrite z ubitim mrčesom.

Enkrat na mesec je bolnica vršila razkuženje posode za odpadke. To razkuženje se je omejilo zgolj na to, da so dotično »parašo« pomazali s karbolno kislino, kar je bilo površno in nezadostno, ako se pomisli, da so to posodo rabili ves mesec vsi kaznjenci, včevši tiste, ki so bili sifilitični.

Jetniška bolnica je sicer prostor, kjer G. P. U. dá spretno zastrupljati tiste tujce, ki čakajo, da jih njihova vlada zamenja za komuniste, a ki vedo preveč, ki so videli preveč in ki jih G. P. U. ne mara osvoboditi.

Leta 1927 se je doznalo, da manjkata dve osebi iz skupine letonskih podanikov, ki bi morali biti zamenjani. Umrli sta v jetniški bolnici, baje vsled pritiska srčne krvi. Dobro sem poznal enega izmed njih, ker sem bil navezal z njim prijateljske stike za časa svojega zapora. Pričakoval sem njegovo osvoboditev nestrpnost. Pozneje sem prejel od najinega skupnega prijatelja, ki je imel srečo, da je bil zamenjan, sledeče pismo:

»Peremkin je tudi umrl v bolnici. — Znal je preveč reči. Njegova smrt je izredno skrivnostna, ker je umrl, ko je v bolnici použil ribje konzerve. Uradno se je izjavilo, da je umrl vsled pritiska srčne krvi (srčne kapi). Toda Vi se spominjate njegovega odličnega zdravja. Sicer pa veste, kako zelo so v modi v ječi Butyrki taki, ki so umrli na srčni kapi.«

Za časa svojega bivanja v tej ječi sem zabeležil pri svojih znancih 11 smrtnih slučajev vsled srčne kapi in vsakokrat po tem, ko so jedli ribje konzerve. Bilo je gotovo več drugih, ki so umrli v istih okoliščinah, ki pa jih nisem poznal. Vsi, ki so bili v bolnici in ki so prišli živi nazaj, so zagotavljali, da ni minul dan brez smrtnega slučaja. Radi tega se tudi taki, ki so bili resnično bolni, niso obračali do zdravnika, boječ se, da se obračajo do rablja.

V času, ko smo bili zaprti v celicah, čakajoč prijetne zabave preiskovalnega sodnika, smo se nahajali pod neprestanim nadzorstvom. Vsakih pet do deset minut se je odpirala lukalnica v vratih in stražnik nas je preiskoval. To se je zgodilo podnevi kakor ponoči.

Električna luč je gorela neprestano. V začetku je bilo težavno zaspati ob tej močni svetlobi, toda končno smo se privadili temu; kajti človek se privadi vsemu.

Spominjam se, da je neko noč, ko smo spali, počila svetilka. Grozeč krik: »Ne ganite se, ali pa mi streljamo!« nas je prebudil. Opazili smo med podboji vrat kakih 20 stražnikov s puško v roki. — Stopili so vsi v celico in eden izmed njih je izmenjal svetilko. Službujoči

stražnik je zagrozil starosti celice, da ga bo kaznoval radi tega, ker je ugasnila svetilka, kakor da bi mogel to predvidevati ali preprečiti.

Ta kazen je obstojala v tem, da so jetnike premestili v kaznilno celico, kjer so bili zaprti z navadnimi, najbolj drznimi zločinci, ki so jih priganjali, naj psujejo jetnike, zaprte začasno z njimi radi kazni.

Nekega dne je bil neki jetnik po imenu Rasin tako kaznovan namesto drugega tovariša z imenom Raskin. Ostal je v kaznilni celici le nekaj ur, ko so opazili pomoto. Komaj je vstopil, že so se polastili pomagati zločinske družbe, napol nagi in razcapani, njegovih reči in perila in so iz njih napravili stave za igro v kartah. To je bilo grozno.

Druga vrsta kazni je še strožja: To je temnica. Neki M. M., moj prijatelj, je preстал v nji 36 ur. Bilo je meseca januarja in mraz je bil silen.

Temnica je v resnici zidana kletka brez oken in v površini obsega en do eden in pol metra. Tla te kletke so do kolen pokrita z vodo. Da jetnik živi, so mu dajali tople vode za pijačo. Vrč s pregreto vodo je bil postavljen na posodo za odpadke. Predno je bil mož zaprt, se je moral sezuti, sleči in ostati samo v srajci. Bilo mu je prepovedano — pod pretnjo z revolverjem — sesti na posodo za odpadke. Moral je ostati pokonci ali pa, ako je bil utrujen, sesti v ledeno vodo, kjer se je ves skopal. Samo glava in ramena so gledala iz vode. Hrane ni dobil nikakšne.

Moj prijatelj M. je umrl po dveh tednih, je preстал to kazen, na pljučnici, ki se ji je pridružila hitra jetika.

Vprašamo lahko, kakšni so jetniki, ki jih tako mučijo in kakšne zločine so izvršili, da tako ravnaajo z njimi.

Vse jetnike v teh ječah lahko razdelimo v dve glavni skupini.

Prva obsega take, ki jih sovjeti redno preganjajo, namreč: duhovnike, člane župnijskega sveta, kmete, ki niso plačali davkov, ali pa ki so bili aretirani ob številnih vaških uporih; delavce, ki so se drznili stavkati, zlasti take, ki so bivši člani socialno-demokratske stranke; osebe, ki so osumljene kot protirevolucionarji ali ki so bile v prepovedanem stiku z inozemci.

Približno 30 odstotkov teh jetnikov je tujcev, ki so aretirani kot talci, da jih izmenjajo s komunističnimi zločinci, ki so bili zasačeni pri dejanju v drugih deželah.

Tu se lahko najdejo vse narodnosti: Poljaki, Letonci, Kitajci, Estonci, Madžari. Vpričo mene so pripeljali v ječo samo v enem dnevu nekaj stotin vojnih ujetnikov, ki so bili aretirani kot talci ob priliki procesa, naperjenega proti komunističnemu voditelju Rakocziju na Madžarskem. Med temi inozemci je bilo opaziti skupino več desetoric lahkovernih inozemskih komunistov, ki so prišli polni vere in zaupanja v »komunistični raj«. Bili so zaprti, ker so odkrili resnico o tem, kar se godi v Ru-

¹ Starosta je izvoljen od jetnikov celice ter skrbi za notranji red (ureditev celice, razdelitev hrane).

Ne razmišljajte!

Moderna je danes samo svilen obleka. Ako želite, da bo ista dobra in cenena, pišite še danes dopisnico TRGOVSKO KEMU DOMU.

STERMECKI v Celju, in zahtevajte najnovejšo vzorec.

Enobarvna umetna avila v raznih modernih barvah Din 23 meter. Crepp de Chine Din 80, 90, 108, Crepp Georgotte Din 135, Crepp satin 205. Bogata izbira tafta, pralne svile, svile za podlogo itd.

Radi razpolaganja po celi Jugoslaviji, je večna ogromna zaloga in velika izbira. Naročila čez Din 500 roštnine prosta. Veliki ilustrirani cenik z več tisoč slikami popolnoma zastonj.

Veletrgovina R. STERMECKI, Celje št. 24.
Dravska banovina. 207-9

siji in so se drznili govoriti o tem na vas glas.

Poleg teh pa je videti številne sodelavce sovjetskih poslaništev in trgovskih zastopnikov v inozemstvu. Bili so aretirani, ker so vedeli preveč resnice in so postali radi tega prenevarni. Videl sem tudi uradnike sovjetskega trgovskega zastopstva v Rigi, Henkinu, v Rimu, Segalo itd. Samo v ječi Butyrki jih je bilo več desetoric.

V drugi skupini so bili tisti, ki so bili aretirani na povelje političnega urada. Ti so iz vseh slojev prebivalstva in iz raznih poklicev.

Sedaj so na vrsti proizvajalci papirja (ravnatelji, trgovci, delavci itd., vsi, ki delajo na kakršenkoli način v tej stroki). Jutri pridejo na vrsto kovinarji, nato zadrugarji, obrtniki itd.

Enkrat ali dvakrat na mesec aretirajo zopet druge ljudi iz drugih produkcijskih (proizvajalnih) strok.

Načrte za te aretacije v skupinah loča celo leto naprej G. P. U., da vsi ljudi naroda v sovietski Rusiji ob vsaki uri vedo in čutijo nad sabo železno roko političnega urada in njegovih izvršilnih organov: G. P. U.

Tako terorizirajo vse sloje naroda perijodično in po načrtu po vrsti.

Med sovjeti je nastala prislovica, ki pravi: »Kdor še ni bil zaprt, ni pravi sovjetski državljani.«

Znan komunist pripominja o tem v listu »Pravda«, ki izhaja v Moskvi, da manjka na dolgi vprašalni polji, ki mora vsak sovjetski podanik pohlevno izpolniti ob priliki številnih poizved, na to vprašanje: »Ali ste bili zaprti?«, še sledeče: »In če ne, kaj je temu — vzrok?«

Resnično, redki so prebivalci v sovjetski Rusiji, ki po tem skupnem načrtu G. P. U. še niso bili zaprti. Naj čakajo tisti, ki še niso bili, da bodo tudi. Tudi na nje pride vrsta, tudi njih ura napoči!

Med temi jetniki so bili tudi taki, ki so na razpoloženju preiskovalnega sodnika več mesecev in let. Najkrajši rok je šest mesecev. Mnogo je takih, ki niso nikoli videli preiskovalnega sodnika in ne vedo, zakaj so zaprti. Mnogi izmed njih, obupani vsled te neskončne negotovosti, se poslužijo skrajnega sredstva: gladovne stavke. Na vsakem hodniku se zato odloči vsak teden po več jetnikov in povprečno jih štejejo v ječi istočasno okroglo sto.

Jetniška uprava sicer ne posveča temu nikakšne pozornosti. Obvesti preiskovalnega sodnika, ki le redko odgovarja. Edini odgovor je, ako ga sploh da, da sporoči sodbo, ki potroji kazen tistim, ki so se poslužili gladovne stavke, ne da bi umrli.

Neki Georgijec, ki je bil z mano zaprt v celici, je gladoval na ta način 23 dni in nek drugi jetnik iz Turkeстана, ki je gladoval 19 dni, sta si nakopala kazen prognanstva na Soloveckih otokih, vsak po 10 let. Na stotine sličnih dejstev bi lahko zabeležil.

Videl sem tudi, ko so prihajali stavkujoči (gladujoči) od preiskovalnega sodnika, z modrimi pegami in celo z ranami, kakor stolčeni psi. To batnanje vrši preiskovalni sodnik običajno. Celice so polne takih pretepenih oseb, ki prihajajo iz sobe preiskovalnega sodnika in ki imajo po prestanem »zaslišanju« komaj toliko moči, da se morejo dvigniti na postelj in se vleči, da si zberejo novih moči do takrat, ko bodo zopet poklicani k preiskovalnemu sodniku.

V sovjetski ječi je to navaden dogodek. Redko mine zaslišanje brez batnanja in grozno sliko nudi celica s svojo umazanostjo, s svojo neizprosno strogostjo in s temi nesrečnimi jetniki, ki ležijo razprostrti in prihajajo k zavesti po »zaslišanju« pred preiskovalnim sodnikom.

Toda slika je še bolj pretresljiva takrat, ko prinašajo pismene odloke o obsodbi G. P. U. Odloke razdeljujejo po celicah pozno zvečer, ki postane večer groze. Toda, da se prav zavedamo pomena te razdelitve obsodb,

je treba poznati način, kako sodi G. P. U. svoje ujetnike.

Ko je preiskovalni sodnik končal obtoženčev spis in je odredil obtožbo, mora čakati obtoženec nekaj mesecev na svojo sodbo. Sodijo ga v odsotnosti; kajti nikdar ni navzoč pri sodbi, ki se izreka upravno v seji sveta G. P. U.

Preiskovalni sodnik napiše na spis sklep — takšna kazen se naj prisodi obtožencu — in ta sklep postane v resnici obsodba. Uradno mora ta sklep potrditi poseben svet G. P. U. Toda to je zgolj formalnost in naglica tega postopka je že prislovična.

Dne 11. decembra 1925, ko sem bil obsojen obenem s svojim sinom, je moja sodba imela številko 125. Torej 124 obsodb je bilo sklenjenih v tej seji pred mojo obsodbo.

Vsak spis je vseboval zadeve več oseb. Videl sem kazenske odloke, ki so imeli zaporedne številke 350 iz ene seje. **Ako se upošteva, da je povprečno v vsakem slučaju pot do šest oseb udeleženih, se vidi, da je bilo v času dveh do treh ur obsojenih približno 2 tisoč oseb.** Kar predlaga preiskovalni sodnik, je potrjeno od kraja do konca. To je čisto navadna poenostavitev postopka v skupinah. Vse to nima ničesar skupnega z idejo sodbe, ki jo izreka sodišče v zapadnem smislu.

Izvečki iz zapisnikov o takih obsodbah se tiskajo na majhne koščke papirja, ki jih izroče vsakemu obsojencu.

Naj pokažem vzorec listine, ki določa obsodbo takega obsojenca. Kaže nam izveček iz moje sodbe. Pokazali so mi jo le toliko, da sem jo prečital; toda ker stražnik slučajno ni dobro pazil, sem si mogel napraviti prepis.

Po razglasitvi sličnih ovadb v skupinah sledijo mukapolne noči.

Tisti, ki čakajo na izvršitev kazni, sploh ne spijo ... celotna celica jih posnema ... vsak čuti nad svojo glavo Damoklejev meč, ki je ravnokar zadel sosedovo glavo. Ali bo ječa? In kako dolga? Tri ... pet ... deset let ... ali celo smrt? Take misli mučijo jetnike.

Toda kar je najstrašnejše, je to, ko pridejo v torek iskat enega izmed ujetnikov »z njegovo prtljago«; vsi vedo, da je prisojeno takim-le, ki so bili obsojeni minuli petek, le nekaj ur življenja. Jutri, v sredo, mora dobiti odbor G. P. U. vrnjeno usodno polo s pripombo »obsodba izvršena«. In te obsodbe se izvršujejo vsak teden v noči od torka na sredo, skozi celo leto. Potrebno je, da to vedo v Evropi.

In ko se prične poziv v torek zvečer, nikdo ne stoji pri vratih, nikdo ne posluša; vsi postanejo tihi na svojih bordinih ležiščih in se zdi, kakor da spijo. Vrata se odpro. Paznik vstopi. Pozvani mož ne odgovori. Tedaj zadoni grozeč krik: »Starosta (starešina celice)! Zakaj ni odgovora? Kje je ta ...?« Najdejo ga. »Urno zberite svoje reči!« Tovariši ga skušajo tolažiti: »Gotovo je to radi tega, da boš osvobojen.«

Toda to so prazne besede in nikdo jih ne verjame. Vsi razumejo dobro, da jih peljejo v klavnico. Vrata se zopet zapro ... Nekaj zaškriplje ... Nadeli so mu okove; ta ne zbeži več!

In tedaj nastane žalostna tišina, od časa do časa prekinjena od vzdihov in kretanj nesrečnežev, ki se obračajo včasih z ene, včasih z druge strani, ne da bi mogli zaspati. Naslednje jutro ni mogoče spoznati nekaterih obrazov, tako so se spremenili čez noč ... Oči obdane s temnimi kolobarji, s plašnim pogledom in bledim licem in tako se živi dalje do prihodnjega torka.

*

Dijamantna reka.

Spomladi leta 1928 se je raznesla po južnoameriški republik Braziliji vest, da je odkrita dijamantna reka, iz katere je dvignila peščica presrečnih iskancev v kratkem času za 1 milijon mark dijamantov. Na to vest je vrelo vse proti reki Aragua, ki teče po srednji Braziliji in se izteka v veletok Amazonas. Aprila leta 1928 po končani deževni dobi so se zbrali krog izvora reke Araguayja tisoči hitrega obogatjenja željnih. Aragua je dolgo časa od izvora kristalno čista gorska reka, ki je globoka 8 do 15 metrov ter dela opasne vrtince. Dijamanti so na dnu v pesku bolj pri izviru, kjer se podi reka preko skal z največjo naglico. Na dnu kanalov ter vrtincev je pesek, ki hrani dijamante in tega je treba spraviti iz reke ter ga preiskati z vso natančnostjo.

Izvir dijamantov se poslužujejo potapljaških aparatov in sicer dvojne vrste. Ali si obleče iskalec popolno potapljaško obleko s svinčnimi čevlji vred, ali pa si nadene le polovico aparata: oprsje ter šlem na glavo. V tej zadnji opremi se potapljač lažje ter prostiše giblje. Iskanje dijamantov pod vodo ni lahko in precej nevarno, ker je

Specijalni svet odbora G. P. U.	Izveček iz zapisnika z dne 11. decembra 1925.
125.	Sklep:
Predmet:	Se naj izžene izven mej zveze sovjetskih ruskih republik v spremstvu.
Zadeva št. 34.311. Obtožba meščana Josepha Douillet, temeljem čl. 66. kaz. zakonika.	

Pečat špecialnega sveta odbora
G. P. U.

Odbor G. P. U. ima svoje seje dvakrat na teden, v sredo in v petek; enako dvakrat na teden razdeljujejo službujoči čekisti pismene sodbe po vseh hodnikih ječe in sporočajo obsojencem.

Iz vaše ječe slišite hrup odpirajočih se vrat na koncu hodnika. Sliši se glas službujočega stražnika, ki kliče imena. Vrata se zopet zaprejo.

Toda že se sliši imenski poziv pred vašo celico! Kdor je poklican po imenu, stopa iz celice in gre naprej. V roko dobi košček papirja. »Čitaj to in naglo ...!« — »Si prečital? Podpiši!« Jetnik stopi v svojo celico, vprašajo ga: »Koliko?« On odgovori: »Deset let na Soloveckih otokih ...« Zona spreleti vsakega. Vsakdo je preplašen in si poreče: »Samo, če sedaj ne pridem na vrsto v tem oddelku, bi dobil več let zapora, ali pa bi me ustrelili!«

Poziv se nadaljuje in se včasih nanaša na osebe, nahajajoče se v kaki dru-

celici, včasih pa na tiste v vaši celici. Nekateri obsojenci se onesvestijo, drugi se vijejo in bijejo z glavo proti zidu. Slišijo se vzkliki: »Moji ubogi otroci! Kaj sem napravil!« Nekateri plakajo. Drugi, bledi, čakajo pri vratih in vsakdo misli: »Kdaj pridem jaz na vrsto?« Končno se vrata na koncu hodnika zapro za stalno. »Končano za danes. Bog bodi zahvaljen!«

V vsaki celici se preračunava: Mi imamo dva obsojenca po deset let, dva po pet let in enega na tri leta. Ni mogoče opisati, kaj se godi v možganih in srcih teh ljudi. Treba je doživeti trenotke, da jih razumeš. Ljudje so kakor živali, ki jih peljejo v klavnico. Čakajo, da jih pobijejo, s to razliko, da živali ne razumejo, kje so, dočim se ljudje tega popolnoma zavedajo ... in čakajo ... in v tem strašnem čakanju je sploh višek kazni v tem jetniškem ... in tej mučilnici.